

Hooggeleerd meninkje: ZZP'ers belemmeren groei

Pierre Spaninks

Onze zondagse selectie van wat in het nieuws is geweest (of had moeten zijn) dat zzp'ers raakt.

Zelfstandigen zonder personeel hebben geen ambitie, dragen niet bij aan innovatie, en belemmeren de groei. Althans, volgens prof. dr. Henk Volberda in een rapport voor het World Economic Forum. Na de AFM wil de Nederlandse Bank dat zzp'ers verplicht gaan sparen voor hun pensioen. De SER weet het nog zo net niet. Dat en meer, in week 4 van 2015.

In Nederland wemelt het van de ondernemers. Maar economisch profiteren we daar onvoldoende van. Onze concurrentiekracht blijft achter bij die van vergelijkbare landen. Dat komt doordat zo veel van die ondernemers zelfstandigen zonder personeel zijn. Die hebben namelijk geen ambitie, die innoveren niet, en die groeien niet.

Die snoeiharde conclusie komt uit [een rapport](#) voor het World Economic Forum dat deze week werd gepubliceerd. Het werd geschreven door prof. dr. Henk Volberda, hoogleraar Strategic Management and Business Policy aan de Rotterdam School of Management.

Klinkt indrukwekkend, maar is het dat ook?

Het verhaal van Volberda klinkt heel indrukwekkend, maar is het dat ook? Dat ligt er maar aan hoe je het bekijkt. De makke van dit soort onderzoeken is dat je ze alleen maar kunt doen als je van een flink aantal vooronderstellingen uitgaat. Dat begint al bij de begrippen die je hanteert.

Zo is 'ambitie' in dit rapport iets waar je blijk van geeft als je personeel aanneemt. 'Innovatie' heeft iets te maken met nieuwe producten in de markt zetten. En 'groei', dat gaat over hoeveel je daarmee verdient op de beurs. Als je die begrippen zo definieert en ze vervolgens tot norm verheft, kunnen

alleen grote bedrijven daaraan voldoen en vallen zelfstandigen zonder personeel door de mand.

Niet volstaan met turven

Maar dat kan nooit het hele verhaal zijn. Als je wilt weten wat er ècht gaande is in een economie, kun je niet volstaan met turven hoeveel grote en hoeveel kleine bedrijven er zijn. Dan moet je gaan kijken om wat voor ondernemers en ondernemingen het precies gaat, welke waarde(n) die creëren voor wie, op welke manier, en tegen welke kosten.

Volberda weet ongetwijfeld heel veel van big business. Maar heeft hij – alvorens zijn vernietigende conclusies te trekken – onderzoek gedaan naar zzp'ers in Nederland? Nee, althans niet voor zover uit zijn rapport blijkt. Heeft hij literatuur gebruikt van andere wetenschappers die zulk onderzoek wel hebben gedaan? Nee, althans niet voor zover uit zijn rapport blijkt.

Cirkelredenering

Heeft Volberda dan tenminste zoveel ervaring met zzp'ers dat bij gebrek aan kennis dan toch zijn mening gewicht in de schaal zou moeten leggen? Nee, althans zijn [curriculum vitae](#) en zijn lijst van [publicaties](#) geven daar geen aanleiding toe.

Eigenlijk is het hele verhaal van Volberda over zzp'ers niet meer dan één grote cirkelredenering. 'Ambitie' is wat je hebt als je een groot bedrijf bent, 'innoveren' doe je als je een groot bedrijf bent, en bijdragen aan 'groei' doe je als je een groot bedrijf bent. En grote bedrijven, dat zijn zzp'ers niet. Dus hebben ze geen ambitie, dus innoveren ze niet, dus dragen ze niet bij aan groei.

Zelfstandigenaftrek

In plaats van het resultaat van gedegen onderzoek, is Volberda's vernietigende oordeel over zzp'ers dus niet meer dan een meninkje. Niks om je druk over te maken, behalve dan dat dat meninkje komt op een moment dat hun positie volop ter discussie staat. Een discussie waar veel van afhangt. Hun zelfstandigenaftrek, bijvoorbeeld.

In 2013 adviseerde de [commissie Van Dijkhuizen](#) het kabinet om de zelfstandigenaftrek af te schaffen. Aan dat advies lag dezelfde cirkelredenering ten grondslag als aan het rapport van Volberda nu.

Zowel Van Dijkhuizen als Volberda definiëren ambitie, innovatie en groei op

zo'n manier dat wat zzp'ers doen er bij voorbaat niet onder valt. Ze kijken alleen maar naar het soort vernieuwingen waar grote ondernemingen zich op richten. In de informatie en communicatie, in de farmacie, of in de voedselindustrie. Vernieuwingen waar aandeelhouderswaarde mee wordt gecreëerd.

Wat zzp'ers wèl doen

Met dat soort vernieuwingen houden de meeste zzp'ers zich inderdaad niet bezig, laat staan dat ze er miljoenen aan overheidssubsidies voor krijgen. Wat zzp'ers wèl doen, is samen nieuwe manieren ontwikkelen om werk te organiseren, om arbeidsrelaties vorm te geven, om in een netwerk kennis over te dragen, en vooral: om klanten blij te maken. Vernieuwingen waar maatschappelijke waarde mee wordt gecreëerd.

Maar voor die andersoortige, minstens zo innovatieve praktijken heeft Volberda geen oog in zijn rapport voor het World Economic Forum. Net zo min als Van Dijkhuizen dat had in zijn advies over de inkomstenbelasting. Gaat het gebrek aan empirische onderbouwing van die adviezen ook maar enig verschil maken voor het beleid? Welnee, zo werkt dat niet. Als het kabinet straks met een voorstel komt om de zelfstandigenaftrek af te schaffen, dan zal het zijn onder verwijzing naar dit soort hooggeleerde meninkjes.

VERDER IN HET NIEUWS

Verplicht pensioen voor zzp'ers

Het idee om zzp'ers te verplichten een pensioen op te bouwen, is voorlopig nog niet van de baan. Ondanks alle protesten van degenen die het het meeste aangaat. Behalve de [Autoriteit Financiële Markten](#) blijkt nu ook [de Nederlandse Bank](#) te vinden dat zo'n verplichting er moet komen.

Gelukkig zijn er ook partijen die zich terughoudender opstellen en eerst even goed willen nadenken voordat zij stelling nemen. Zoals de Sociaal-Economische Raad, die door het kabinet gevraagd is om met een advies over de toekomst van het pensioenstelsel.

Heterogene groep

De SER publiceerde deze week een interessant [verhaal](#) over dat pensioenstelsel. Daarin verkent het overleg- en adviesorgaan een aantal

opties, waarbij het de positie van zzp'ers nog even buiten haken plaatst. "De pensioenpositie van (groepen) zzp'ers behoeft aandacht," vindt ook de SER. Maar: "Het is belangrijk daarbij in het oog te houden dat het hierbij gaat om een zeer heterogene groep werkenden/ondernemers. Een deel daarvan blijkt goed in staat zelf voor zijn oudedagsvoorziening te zorgen, maar er zijn ook groepen waarbij dit niet of in onvoldoende mate het geval is."

Daarom vindt de SER het van belang dat er eerst meer inzicht komt in de pensioenpositie van onderscheiden groepen zzp'ers. Het lopende interdepartementale beleidsonderzoek naar zzp'ers moet dat inzicht en die gegevens zal bieden, en de SER wil die te zijner tijd betrekken bij zijn verdere oordeelsvorming.

EN DAN NOG DIT

Crowdfunding: journalisten onderzoeken de discussie over zzp'ers

Vorige week begon bij JournalismNL de crowdfunding voor een journalistiek onderzoek naar de belangenstrijd die wordt uitgevochten over het hoofd van de zzp'er.

Nog maar een paar jaar geleden waren zzp'ers de marktvernieuwers die voor werkend Nederland de gevolgen van de crisis opvingen. Nu krijgen ze steeds vaker te horen dat ze juist marktverziekers zijn die de sociale zekerheid uithollen en de schatkist alleen maar geld kosten. Een groep journalisten rondom TPO Magazine (onder wie schrijver dezes) vraagt zich af waar die omslag vandaan komt.

Posities en belangen

Welke belangen spelen hier? En wat staat zzp'ers nog meer te wachten, de komende maanden? Krijgen ze de ruimte om te ondernemen of worden ze aan banden gelegd? Mogen ze hun zelfstandigenaftrek houden of moeten ze die inleveren?

Over zulke onderwerpen gaat het de komende maanden. Iedereen vindt er wat van en bemoeit zich er tegenaan. Van Sociale Zaken tot de Belastingdienst, van de vakbonden tot de werkgevers. Allemaal bekijken ze de zzp'er vanuit hun eigen positie en hun eigen belangen.

"Als je weet wie in deze discussie welk belang vertegenwoordigt en waarom," denken de journalisten, begrijp je beter er allemaal wordt bekookstofd. En kun je ook beter je eigen belangen behartigen." Daarom gaan ze komende

maanden uitzoeken hoe het spel precies wordt gespeeld.

Doneren

Geïnteresseerden kunnen dit project steunen, door het team van informatie te voorzien en/of een donatie te geven. Dat gaat via het crowdfunding platform Yourjournalism. Om te starten is minimaal 5.000 euro nodig. Zaterdag, de twaalfde van de veertig dagen dat de campagne duurt, was daar al bijna zestig procent van binnen.

Meer informatie (en een doneer-knop) op de [projectpagina](#).

